

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

katedra práva

Teze diplomové práce

Právní vědomí a jeho vliv v aplikační praxi

Martin Vachalík

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce na téma „Právní vědomí a jeho vliv v aplikační praxi“ objasňuje roli právního vědomí v současném právu a jeho vlivu v právním rozhodování a jednání. Diplomové práce je členěna do třech základních částí.

První část diplomové práce je teoretická. Věnuje se charakteristice právního vědomí, vysvětlení pojmu a podstaty právního vědomí.

Ve druhé části jsou vybrané právní normy občanského, obchodního a trestního práva aplikovány ve vybraných právních otázkách a dále objasněním vztahu právního vědomí a společenské praxe, právního jednání, důsledky právního jednání a právní odpovědností.

Třetí část diplomové práce je praktická. V praktické části byly aplikovány mé praktické zkušenosti s vyšetřováním trestné činnosti a data zjištěná z předloženého dotazníku respondentům. Dotazník se skládá z otázek, které korespondují s jednotlivými kapitolami diplomové práce. Respondenti byli vybíráni zejména z civilního prostředí a různých pracovních oborů. Mé praktické poznatky a data zjištěná z dotazníku jsou zpracovány v závěrečné úvaze o jejich využití v praxi.

Klíčová slova

právní vědomí, faktor vlivu, protiprávní chování, příčinná souvislost, přímý a nepřímý následek, vznik škody, právo veřejné a soukromé, právní odpovědnost, újma

Cíl práce a metody

Hlavním cílem diplomové práce je objasnění role právního vědomí a jeho základní charakteristika. Dalšími cíli jsou rozbor vybraných faktorů, které rozvíjí a ovlivňují právní vědomí a aplikace právního vědomí ve vybraných právních odvětvích práva soukromého a práva veřejného, objasnění úrovně právního vědomí a schopnosti jeho uplatněním rozbor řešení právních problémů a jednání člověka na základě právního vědomí v praxi a způsobených důsledků, ze kterých vyplývá právní odpovědnost.

Diplomová práce je mezioborového charakteru, kde prostupuje právní, psychologický, sociologický a ekonomický aspekt. Při zpracování diplomové práce byla použita myšlenková projekce diplomové práce, obstarávání příslušných informačních zdrojů právního, psychologického, ekonomického a sociologického zaměření, analýza soudních a vyšetřovacích spisů a aplikace zjištěných informací do vybraných kapitol, empirické pozorování účastníků při vedení trestního řízení a rozbor jejich chování, analýza právních předpisů soukromého a veřejného práva, konkrétně práva občanského, obchodního a trestního a aplikace zjištěných informací do vybraných kapitol, neřízené rozhovory s účastníky vybraných případů a syntetická sumarizace zjištěných dat prostřednictvím vypracovaného dotazníku, předloženého respondentům, vyhodnocení a aplikace zjištěných informací v závěrečné části diplomové práce.

Jednotlivé dílčí postupy a fáze zpracování dané problematiky, za použití výše uvedených metod, jsou vcelku názorně dokumentovány v textu této práce.

Do diplomové práce nebyly zahrnuty přílohy, neboť potřebná dokumentace je rozvedena přímo v jejím textu.

Závěry

Výsledky celkového zkoumání problematiky vlivu právního vědomí na chování osob ve společenské praxi ukazují, že vliv právního vědomí ve společenské praxi je mnohem výraznější, než se obvykle soudí. Právní vědomí má v současném právu

významnou pozici i přes skutečnost, že mu nebývá, zejména v odborné literatuře, věnována taková pozornost, jak tomu bylo v minulosti, což se odráží i v majetkových vztazích a ekonomice. Tato skutečnost se promítla nejen při praktické části diplomové práce, ale i části teoretické, neboť se odborná literatura v dosti případech zabývá právním vědomím pouze okrajově anebo dokonce vůbec. Odborníci právní vědomí vykládají značně široce, což má za důsledek jeho různorodé chápání a pohledy na něj nejen ze strany odborníků, ale i široké odborné veřejnosti a laiků, a proto se domnívám, že by se právě odborníci na právo měli v podstatně větší míře angažovat ve vytvoření pokud možno stručné a společností pochopitelné definice a členění právního vědomí a zanést uvedené do odborné literatury. Pokud bude právní vědomí jasně definováno a rozčleněno, bude vytvořen základní předpoklad pro to, aby se právní vědomí mohlo adekvátně ve společnosti rozvíjet. Navazujícím předpokladem je vymahatelný, přehledný a dlouho platící právní řád. Zejména v praktické části bylo potvrzeno, že společnost nedokáže právní vědomí zařadit do současného práva a vnímá jeho význam a podstatu velmi různorodě a vzdělání má významný podíl na formování právního vědomí společnosti. Na tomto základě je nutné vzdělávací proces adekvátně přizpůsobit rozvoji právního vědomí. Pokud mají mít největší vliv na právní vědomí společnosti uváděné zaměstnání a životní zkušenosti, může se společnost dostat do takového stavu, kdy její členové budou mít právní vědomí zaměřené pouze ke svému zaměstnání anebo k prostředí, ve kterém se pohybují, což se může negativně projevit při rozhodování a právním jednání v situacích, které se během života nemusí vyskytovat sice tak často, ale zásadním způsobem mohou ovlivnit budoucnost. Popsanému stavu se dá do značné míry předejít právě komplexně formovanému právnímu vědomí uváděnými právními oblastmi, které dle mého názoru zahrnují nejširší škálu situací, kterým je společnost nucena čelit. Uvedené bylo potvrzeno i odpověďmi respondentů, kteří vnímali, že by se člověk měl v právní oblasti vzdělávat rovnoměrně a přikládali největší význam odborné literatuře a zákonům jako zdroji právních informací.

V samém závěru diplomové práce je tedy zřejmé, že dané téma by zasluhovalo ještě podrobnější zpracování a doplnění důsledným empirickým výzkumem. Ale mohu říci, že i s ohledem na diskutované parametry diplomové práce, metody a postupy, které jsem v diplomové práci použil, výrazně přispěly k naplnění cílů této práce.

Vybraná použitá literatura

GERLOCH, A. Teorie práva 4. upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, rok 2007, ISBN 978-80-7380-023-9

ZOUBEK, V. Teorie státu a práva. vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, rok 2006, ISBN 80-7251-233-1

KNAPP, V. Teorie práva I. vydání Praha: C. H. Beck, rok 1995, ISBN 80-7179-028-1

HOLEČEK, V. a kol., Psychologie pro právníky, 2. rozšířené vydání, Plzeň: Aleš čeněk, rok 2007, ISBN: 978-80-7380-065-9

MIKULÁŠTÍK, M. Manažerská psychologie, vyd. 1., Praha: Grada Publishing, a.s., rok 2007, ISBN: 978-80-247-1349-6

MITLÖHNER, M., Právo a právní předpisy, sv. 2, Hradec Králové: Gaudeamus, rok 2006, ISBN: 80-7041-668-8

KLÍMA, K. a kol., Státověda, Plzeň: Aleš Čeněk, rok 2006, ISBN: 80-86898-98-9

VEČEŘA, M. a URBANOVÁ, M. Vybrané kapitoly ze sociologie a psychologie práva, vyd. 1, Brno: Masarykova univerzita, rok 2010, Edice učebnic PrFMU, ISBN: 978-80-210-5064-8

BÍLÝ, J., Základy právních nauk, 1. vyd., Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, rok 2004, ISBN: 80-213-1496-6